

ดุष्ฎินิพนธ์งานวิจัยดนตรีสร้างสรรค์

ดุลยภพลีลาเสียงแห่งวงชมเบอร์อองซอมเบลอร่วมสมัย

Doctoral Creative Music Research the Panchromatic Sound of Contemporary Chamber Ensemble

อนันตญา รอดเทียน^{*1} ธงสรวง อิศรางกูร ณ อยุธยา²

Anantaya Rodtian^{*2} Tongsuang Israngkun na Ayudhya³

บทคัดย่อ

การบรรเลงเดี่ยวเปียโนเป็นการแสดงออกถึงความสามารถและศักยภาพของผู้บรรเลง ผู้วิจัยได้ศึกษาและบรรเลงเดี่ยวเปียโนมาโดยตลอดทำให้มีความสนใจในการบรรเลงเปียโนในมิติที่แตกต่างจากเดิม จึงเริ่มทำการศึกษาค้นคว้าเพลงประเภทชมเบอร์อย่างจริงจัง งานวิจัยดนตรีสร้างสรรค์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาศักยภาพในการบรรเลงเปียโนในด้านต่างๆ ของผู้แสดง เช่น เทคนิคการบรรเลง และการตีความบทเพลง 2) เผยแพร่บทประพันธ์ประเภทรวมวงขนาดเล็กที่สำคัญแก่ผู้สนใจ 3) เผยแพร่บทประพันธ์ของไทยที่มีเอกลักษณ์ไปสู่สากลโลก และ 4) รวบรวมข้อมูลบทเพลง ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทประพันธ์ชมเบอร์ที่มีชื่อเสียง และมีความสำคัญต่อวรรณกรรมในยุคบาโรก ยุคคลาสสิก ยุคโรแมนติก และยุคปัจจุบัน โดยแบ่งออกตามประเภทของเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการบรรเลง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเครื่องสาย กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ และกลุ่มเครื่องผสม ทำการวิเคราะห์และตีความบทเพลง ผูกซ้อม และจัดการแสดง 3 รายการ โดยใช้ชื่อว่า ดุष्ฎินิพนธ์การแสดงดนตรี ‘ดุลยภพลีลาเสียงแห่งวงชมเบอร์อองซอมเบลอร่วมสมัย’ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอในรูปแบบวิทยานิพนธ์

คำสำคัญ: ดุลยภพลีลาเสียง / ชมเบอร์อองซอมเบลอ / ดนตรีร่วมสมัย / ดนตรีชมเบอร์

* Corresponding author, email: anantaya.rodthian@gmail.com

¹ นิสิตปริญญาเอก ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² Doctor of Fine and Applied Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² Advisor, Assoc. Prof., Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

Abstract

The creative music research aims to study create inventional interpretation of the Contemporary Chamber Ensemble Music in performing the piano in different dimensions was then formed; therefore, the Chamber music has been seriously studied. The melodic harmonization is used in the style of rhythmical interdependence (a contrapuntal tune) with a rich display of various instrumental colours, in which the performers are able to fully express their emotions to create a unique identity for the chamber music that is interestingly distinct from that of the symphony. The purpose of this thesis is to present 3 newly creative and inventional interpretations of the world standard chamber music within 3 DOCTORAL PIANO RECITALS; 'THE BALANCE OF SOUND STYLES OF THE CONTEMPORARY CHAMBER ENSEMBLE.' The researcher selected the famous chamber compositions, which are important to the literature from the Baroque, the Classical, through the Romantic eras until the present. They were categorized into 3 types according to the instrumental balancing used for the performance: a group of string instruments, woodwind instruments, and mixed instruments – in order to gather informatic contents from referencing the related literatures, history, and the results obtained from 3 creative presenting recitals through analyzing music, designing the appropriate instrumental to highlight theme and accompaniment part, using piano in place of harpsicord, and creating the dynamics and tempos to create dramatic articulation.

Keywords: Panchromatic Sound Characterizing / Chamber Ensemble / Contemporary Music / Chamber Music

บทนำ

การแสดงบทประพันธ์ประเภทรวมวงขนาดเล็ก หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การแสดงดนตรีแชมเบอร์” คือ การบรรเลงโดยใช้วงดนตรีขนาดเล็กประมาณ 3-8 คน ในที่นี้จะไม่นับรวมกับนักร้อง ซึ่งสามารถเรียกชื่อลักษณะของวงที่ต่างกัน ดังต่อไปนี้

Trio	มีผู้บรรเลง 3 คน	Quartet	มีผู้บรรเลง 4 คน
Quintet	มีผู้บรรเลง 5 คน	Sextet	มีผู้บรรเลง 6 คน
Septet	มีผู้บรรเลง 7 คน	Octet	มีผู้บรรเลง 8 คน

บทประพันธ์ประเภทนี้จะใช้เครื่องดนตรีเพียง 1 ชิ้น ต่อการบรรเลง 1 แนวเสียง ซึ่งต่างจากวงออร์เคสตราที่สามารถใช้เครื่องดนตรีหลายชิ้นต่อการบรรเลง 1 แนวเสียง ซึ่งแน่นอนว่าการแสดงดนตรีแชมเบอร์ไม่อาจให้สีสันและพลังเสียงที่ยิ่งใหญ่ถึงการได้มากเท่ากับวงออร์เคสตรา แต่สิ่งที่จะได้รับจากการแสดงบทประพันธ์ประเภทนี้คือ การเน้นถึงคุณภาพและรายละเอียดของเสียงแต่ละแนวเสียงที่มีความสมดุลกัน โดยแต่ละแนวเสียงอาจมีการบรรเลงเดี่ยวเพื่อความหลากหลายทางแนวดนตรี ซึ่งนอกจากคุณภาพของเสียงแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความถูกต้องด้วย เพราะหากมีนักดนตรีคนใดบรรเลงโน้ตผิดจะสามารถได้ยินอย่างชัดเจน ฉะนั้นผู้บรรเลงดนตรีประเภทนี้จะต้องมีวินัยในการซ้อม รวมถึงสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบทเพลงได้อย่างสวยงาม นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งสิ่งสำคัญในการบรรเลงบทประพันธ์ประเภทนี้ คือ ความเป็นหนึ่งในการบรรเลง ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งความหมายของคำว่า “อองซอมเบลอ” หมายถึง ความพร้อมเพรียงกันของผู้บรรเลง โดยผู้บรรเลงแต่ละคนต้องคอยฟังซึ่งกันและกัน และสามารถสื่อสารเนื้อหาของดนตรีไปยังสมาชิกภายในวงได้เป็นอย่างดี เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบทเพลง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์สำคัญที่มีเสน่ห์ของการบรรเลงดนตรีแบบวงแชมเบอร์อองซอมเบลอ และสิ่งสำคัญของการบรรเลงดนตรีประเภทนี้ คือการไม่มีผู้ควบคุมวงหรือวาทยกร (Conductor) แต่จะใช้ผู้ที่มีประสบการณ์มากที่สุดในวงเป็นผู้นำวงแทน

การบรรเลงเปียโนถือเป็นงานศิลปะแขนงหนึ่งที่ถ่ายทอดความสวยงามผ่านอารมณ์ความรู้สึกสู่เสียงเพลงโดยใช้ความรู้ความเข้าใจในวิชาแขนงต่างๆ ทั้งด้านทฤษฎีหรือการปฏิบัติ ประกอบกับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งต้องอาศัยเวลาในการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ด้านดนตรี รวมถึงการฝึกฝนอย่างชำนาญ เพื่อถ่ายทอดดนตรีให้ออกมาดีที่สุด และไม่ลืมที่จะนำเสนอแนวความคิดทางดนตรีที่มีเอกลักษณ์อันเป็นตัวของตัวเองลงไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการบรรเลงเปียโน

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพในการบรรเลงเปียโนในด้านต่างๆ ของผู้แสดง เช่น เทคนิคการบรรเลง และการตีความบทเพลง
2. เพื่อเผยแพร่บทประพันธ์ประเภทรวมนวงขนาดเล็กที่สำคัญแก่ผู้ที่สนใจ
3. เพื่อเผยแพร่บทประพันธ์ของไทยที่มีเอกลักษณ์ไปสู่สากลโลก
4. เพื่อรวบรวมข้อมูลบทเพลงในการแสดง เช่น ประวัติความเป็นมาของบทเพลงและประวัติของผู้ประพันธ์เพลง

แผนและวิธีการดำเนินงาน

1. กำหนดขอบเขตของบทเพลงที่เลือกใช้ในการแสดง โดยเลือกบทเพลงที่แตกต่างกันในยุคสมัยต่างๆ ประกอบไปด้วย ยุคบาโรก ยุคคลาสสิก ยุคโรแมนติก และยุคศตวรรษที่ 20 ที่มีความแตกต่างกันในด้านสีน อารมณ์ สังคีตลักษณ์ และแนวคิดการประพันธ์จากนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียง เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ในรูปแบบการแสดงบทประพันธ์ประเภทรวมนวงขนาดเล็ก และทำการฝึกปฏิบัติบทเพลงเพื่อทำการแสดงตามลำดับ
2. ทำการแสดงบทประพันธ์ประเภทรวมนวงขนาดเล็กในเวทีระดับชาติและนานาชาติ และตีพิมพ์องค์ความรู้จากการวิจัย เพื่อสร้างสรรค์ในวารสารวิชาการ
3. ศึกษาองค์ความรู้จากบทเพลงที่ใช้ทำการแสดงจากวรรณกรรม รวมถึงการตีความและตีความบทเพลงเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาพัฒนาเป็นรูปแบบการแสดงบทประพันธ์ประเภทรวมนวงขนาดเล็กที่แสดงผลผสมผสานเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้วิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เรียนรู้เทคนิคการบรรเลงบทประพันธ์ประเภทรวมนวงขนาดเล็กที่แตกต่างกันในแต่ละยุค และสามารถตีความผ่านการแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม
2. เข้าใจถึงระบบการทำงานที่บรรเลงร่วมเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ
3. เรียนรู้การเตรียมการแสดงอย่างมีประสิทธิภาพ
4. สามารถแก้ไขปัญหาทางด้านเทคนิคการบรรเลงได้เป็นอย่างดี
5. เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์บทประพันธ์สำหรับรวมนวงขนาดเล็กเพื่อมิให้สูญหาย

พัฒนาการของบทประพันธ์ประเภทรวมนวงขนาดเล็กในแต่ละยุค

1. พัฒนาการของบทประพันธ์ประเภทรวมนวงขนาดเล็กในยุคบาโรก (ค.ศ.1600-1750)

การบรรเลงรูปแบบของวงแชมเบอร์เกิดขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 แต่ไม่ได้มีความหมายเช่นเดียวกับวงแชมเบอร์ในยุคปัจจุบัน “ดนตรีแชมเบอร์” ในยุคบาโรกจะหมายถึงดนตรีคฤหัสถ์ที่บรรเลงตามบ้าน ซึ่งรวมไปถึงเพลงร้อง เพลงบรรเลงที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีน้อยชิ้น ไปจนถึงวงออร์เคสตราขนาดเล็กที่เป็นรูปแบบเฉพาะของยุค ซึ่งจะต่างไปจากดนตรีที่บรรเลงในโบสถ์ หรือ ดนตรีประกอบการแสดงบนเวทีที่บรรเลงในโรงละคร เช่น อุปรากร ฯลฯ

2. พัฒนาการของบทประพันธ์ประเภทรวมนวงขนาดเล็กในยุคคลาสสิก (ค.ศ.1750-1820)

ในยุคคลาสสิกถือเป็นช่วงพัฒนาครั้งใหญ่ที่สุดสำหรับรูปแบบการบรรเลงดนตรี รวมถึงการบรรเลงดนตรีในรูปแบบวงแชมเบอร์ด้วย เนื่องจากรูปแบบการบรรเลง และการศึกษาดนตรีมีการเปิดกว้างสู่ประชาชนมากขึ้น ซึ่งเดิมทีในยุคบาโรก การศึกษาดนตรีรวมถึงการบรรเลงดนตรีมีไว้สำหรับดนตรีในโบสถ์เพื่อประกอบพิธีทางศาสนา หรือบรรเลงได้เฉพาะชนชั้นสูงที่อาศัยอยู่ในราชสำนัก เพราะเมื่อก่อนมีความเชื่อว่าดนตรีเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผู้ที่สามารถเล่นดนตรีได้จะต้องเป็นชนชั้นสูงเท่านั้น และเมื่อก่อนดนตรีเปิดกว้างขึ้นทำให้การศึกษาดนตรีพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการพัฒนาเครื่องดนตรีและนักดนตรีที่มีความสามารถขึ้นเป็นอย่างมาก จึงเกิดการบรรเลงดนตรีในรูปแบบต่างๆ เช่น การบรรเลงเดี่ยว การบรรเลงในรูปแบบรวมนวงขนาดเล็ก และการบรรเลงในรูปแบบวงขนาดใหญ่หรือออร์เคสตรา ดนตรีในยุคนี้มีลักษณะเป็นดนตรีบริสุทธิ์ (Absolute Music) ที่ไม่มีจินตนาการอยู่เบื้องหลัง ไม่มีบทกวีประกอบ เป็นดนตรีที่มีแต่เสียงดนตรีบริสุทธิ์ ซึ่งมีความสมดุลและมีรูปแบบที่ชัดเจน

3. พัฒนาการของบทประพันธ์ประเภทรวมนวงขนาดเล็กในยุคโรแมนติก (ค.ศ.1820-1900)

ดนตรีแชมเบอร์ในยุคโรแมนติกไม่ได้รับการสนใจมากนัก เนื่องจากการพัฒนาดนตรีถึงขีดสุด ทำให้นักดนตรีและนักประพันธ์เพลงมีความสามารถที่มากขึ้น รวมถึงผู้ชมในสังคมต้องการดนตรีเพื่อความบันเทิงที่มากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อดนตรีในด้านการนำเสนอรูปแบบประพันธ์ และการเสพดนตรีที่ต้องการความยิ่งใหญ่อลังการในด้านการแสดง ทำให้นักประพันธ์หันไปประพันธ์บทเพลงในรูปแบบวงขนาดใหญ่ ลักษณะเฉพาะของดนตรีในยุคโรแมนติกประกอบไปด้วยลักษณะของแนวทำนองที่เต็มไปด้วยการบรรยายความรู้สึก มีแนวทำนองที่เด่นชัด และลักษณะของการประสานเสียงที่มีการพัฒนาจากยุคคลาสสิกไปมาก มีการคิดค้นรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อสนับสนุนการบรรยายด้านอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้เสียงกระด้าง การใช้โน้ต

นอกคอร์ด หรือลักษณะการใช้บันไดเสียงครึ่งเสียง (Chromatic Scale) รวมถึงบันไดเสียงเมเจอร์ และไมเนอร์ โดยมีลักษณะของแนวทำนองในลักษณะการประสานเสียงในแนวตั้งแบบโฮโมโฟนี (Homophony)

4. พัฒนาการของบทประพันธ์ประเภทรวมวงขนาดเล็กยุคปัจจุบัน (ค.ศ. 1900 เป็นต้นมา)

ในยุคศตวรรษที่ 20-21 กล่าวได้ว่ามีเพลงหลายรูปแบบ เนื่องจากวิวัฒนาการและความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ก่อให้เกิดสื่อมากมายที่สามารถบันทึกเสียงและผลิตเสียงสังเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงการคิดค้นเครื่องดนตรีชนิดใหม่ เช่น Synthesizer และ MIDI (Musical Instrument Digital Interface) รูปแบบของดนตรีในยุคนี้จึงค่อนข้างหลากหลายและแตกต่างกันไป บทประพันธ์ประเภทรวมวงขนาดเล็กประเภทดนตรีเชมเบอร์มีการกลับมาเน้นใช้อีกครั้ง ซึ่งต่างไปจากยุคโรแมนติกที่นิยมใช้วงออร์เคสตราขนาดใหญ่ในการบรรเลง แต่ไม่มีการกำหนดประเภทของกลุ่มเครื่องดนตรีอย่างชัดเจน จึงสามารถนำเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ มาประสมวงได้อย่างอิสระ

ตัวอย่างบทประพันธ์ประเภทรวมวงขนาดเล็กในแต่ละยุค

บทเพลง *Concerto for Four Pianos in A minor, BWV 1065* ประพันธ์โดยโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) สำหรับวงเครื่องสาย 4 เครื่อง คือ ไวโอลิน 1, ไวโอลิน 2, วิโอลา, เชลโล่ และเปียโน 4 เครื่อง ซึ่งบาคได้รับแรงบันดาลใจมาจากบทประพันธ์ที่มีชื่อว่า Four Violin Concerto in B minor, Op.3 No.10 BWV 1065 ประพันธ์โดยอันโตนิโอ วิวัลดี (Antonio Vivaldi) โดยบาคได้นำบทเพลงนี้มาเรียบเรียงใหม่ (Transcription) และใส่เทคนิคบางอย่างให้มีความเหมาะสมมากขึ้นสำหรับเครื่องคีย์บอร์ด เช่น ใช้เทคนิคการทดเสียง (Transpose) ให้ต่ำลง จากบันไดเสียง B minor ลงมายังบันไดเสียง A minor เพื่อให้มีความเหมาะสมต่อความยาวในช่วงเสียงของฮาร์ปซิคอร์ด (Harpsichord) ซึ่งเดิมที่บาคได้เรียบเรียงบทประพันธ์นี้ไว้สำหรับฮาร์ปซิคอร์ด แต่ภายหลังได้มีการปรับเปลี่ยนใหม่ให้เหมาะสำหรับเปียโน 4 เครื่อง และบทประพันธ์นี้ถือได้ว่าเป็นบทประพันธ์ประเภทเรียบเรียงที่ยิ่งใหญ่ที่สุดสำหรับบาคและวิวัลดี รูปพรรณของบทเพลงจะเป็นแบบสอดประสานทำนอง หรือที่เรียกว่า Contrapuntal และจะใช้การประสานเสียงแบบดนตรีประสานแนว (Homophony) โดยมีการเริ่มใช้เทคนิคในการบรรเลงในรูปแบบการทำเสียงดัง (*f*) เสียงเบา (*p*) จะเป็นการทำเสียงดัง-เบาแบบขั้นบันได (Terrace Dynamic) กล่าวคือรูปแบบการทำเสียงดัง-เบาที่ให้ความแตกต่างของสีสันทันที เช่น *f* ไปยัง *p* รวมถึงยังไม่มีการใช้เครื่องหมายค่อยๆ ดังขึ้น (Crescendo) หรือค่อยๆ เบาลง (Diminuendo) อีกทั้งมีลักษณะ

การบรรเลงโน้ตตัวเข้บัต 1 ชั้น ให้เสียงขาดออกจากกัน (Detached) แต่เข้บัต 2 ชั้น จะบรรเลงเสียงต่อกัน และเทคนิคการล้อยื่นกันของแนวทำนองและการสอดประสานของแนวทำนองนี้ถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของบทเพลงที่ประพันธ์ในยุคบาโรก

ในห้องที่ 9-12 แนวเปียโน 2 บรรเลงทำนองรองที่มีลักษณะโน้ตเข้บัต 2 ชั้น วิ่งขึ้นลง ประกอบกับคอร์ดแบบแตก (Broken Chord) เป็นแนวเบสยืนพื้น จำนวน 4 ห้อง และแนวทำนอง A กลับมาอีกครั้งในแนวไวโอลิน 1 และแนวเปียโน 1 (ตัวอย่างที่ 1)

ตัวอย่างที่ 1 Bach: *Concerto for Four Pianos in A minor, BWV 1065 - Allegro* ห้องที่ 9-12

บทเพลง *Quintet for Piano and Winds in E flat major, K. 452* เป็นบทประพันธ์โดย ว็อล์ฟกัง อะมาเดอุส โมซาร์ท (Wolfgang Amadeus Mozart) สำหรับเครื่องดนตรี 5 ชิ้น ได้แก่ เปียโน โอโบ คลาริเน็ต ฮอว์น และบาสซูน ประพันธ์ขึ้นในยุคคลาสสิก ที่มีลักษณะเป็นดนตรีบริสุทธิ์ (Absolute Music) คือ เป็นดนตรีที่มีจุดประสงค์เพื่อการบรรเลงเพียงอย่างเดียว ไม่มี

เรื่องราวหรือจินตนาการประกอบ มีทำนองเพียงทำนองเดียว แต่สามารถมีแนวเสียงอื่นประสานเพื่อเพิ่มความไพเราะมากขึ้น อีกทั้งยกเลิกการสร้างสรรค์ในรูปแบบการต้นสด และแทนด้วยผู้ประพันธ์เพลงจะเป็นผู้บันทึกโน้ตทุกแนวไว้อย่างครบถ้วน รูปแบบดนตรีโดยทั่วไปจะมี 3-4 ท่อน คือ เร็ว-ช้า-เร็ว หรือ เร็ว-ช้า-เร็ว-เร็ว

ลักษณะดนตรีของโมสาร์ทเป็นดนตรีที่มีลักษณะสังคีตลักษณะที่เข้าใจง่ายและฟังง่าย เนื่องจากมีความสดใส ไพเราะและน่ารัก มีแนวทำนองที่เด่นชัดที่ประกอบไปด้วยแนวทำนองส่วนเชื่อมต่อระหว่างทำนองย่อยๆ มากมาย ทำให้เกิดสีสันและความน่าสนใจที่ถือเป็นเอกลักษณ์ดนตรีของโมสาร์ท

เริ่มต้นด้วยอัตราจังหวะช้าและในช่วง 3 ห้องแรก แนวเปียโนทำหน้าที่บรรเลงทำนอง A (Theme) กลุ่มเครื่องเป่าทำหน้าที่บรรเลงประกอบ (Accompaniment) ในจังหวะที่ 1 เพื่อให้บทเพลงมีความหนาแน่นในบางช่วง จากนั้นกลุ่มเครื่องเป่าจะบรรเลงทำนองหลักที่รับมาจากแนวเปียโนที่บรรเลงมาก่อนหน้านี้ (ตัวอย่างที่ 2)

ตัวอย่างที่ 2 Mozart: Quintet for Piano and Winds in E-flat major, K.452 - Largo

ห้องที่ 1-3

The musical score for measures 1-3 of Mozart's Quintet for Piano and Winds in E-flat major, K.452 - Largo. The score is for Oboe, Clarinet in Bb, Horn in Eb, Bassoon, and Piano. The key signature is E-flat major (three flats) and the time signature is common time (C). The tempo is Largo. The score shows the first three measures of the piece. The Piano part starts with a forte (f) dynamic, followed by a piano (p) dynamic. The woodwind parts enter in the second measure with a tenuto (ten.) marking.

เมื่อเข้าสู่ช่วง Allegro moderato ดนตรีเปลี่ยนอัตราจังหวะให้เร็วขึ้น ให้อารมณ์ความรู้สึกที่สนุกสนาน อยู่ในบันไดเสียง E-flat major เริ่มต้นจากแนวเปียโนทำหน้าที่บรรเลงเดี่ยวให้กับแนว

ทำนอง B ในประโยคถามจำนวน 2 ห้อง และเมื่อถึงประโยคถามห้องที่ 3-4 แนวเปียโนและกลุ่มเครื่องเป่าบรรเลงทำนอง B ร่วมกัน ซึ่งโหมสาร์ทให้ความสำคัญกับทำนองนี้ โดยให้กลุ่มเครื่องเป่าบรรเลงประโยคถามจำนวน 2 ห้องแรกอีกครั้ง และเข้าพร้อมกันทั้งวงในการบรรเลงเพื่อจบประโยค (ตัวอย่างที่ 3)

ตัวอย่างที่ 3 Mozart: *Quintet for Piano and Winds in E-flat major, K.452 - Allegro moderato* ห้องที่ 21-29

The image displays a musical score for measures 21 through 29 of Mozart's Piano Quintet in E-flat major, K.452, marked 'Allegro moderato'. The score is arranged for five staves: Oboe, Clarinet in Bb, Horn in Eb, Bassoon, and Piano. Measures 21-25 show the woodwinds and piano playing together. Measures 26-29 show a section marked '(C)' where the piano plays a more complex, rhythmic pattern while the woodwinds play a melodic line. Dynamics include f, p, and fp.

บทเพลง *Piano Quintet in E-flat major, Op.44* ถูกประพันธ์ขึ้นในยุคโรแมนติก โดย โรเบิร์ต ชูมันน์ รูปแบบดนตรีในยุคนี้เป็นดนตรีที่แสดงออกถึงความรู้สึก หรือที่เรียกว่าดนตรีบรรยายเรื่องราวต่างๆ (Program Music) แต่ก็ยังคงมีดนตรีบริสุทธิ์ผสมผสานอยู่ด้วย ผู้ประพันธ์สามารถใส่

อารมณ์ความรู้สึก รวมถึงรูปแบบองค์ประกอบได้อย่างอิสระ ไม่จำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัวเหมือนในยุคคลาสสิก

ลักษณะเฉพาะของดนตรีในยุคโรแมนติกประกอบไปด้วยแนวทำนองที่เต็มไปด้วยการพรรณนาถึงความรู้สึกซึ่งมีแนวทำนองเด่นชัด สามารถแบ่งวรรคตอนของประโยคได้อย่างยืดหยุ่น ประกอบกับการคิดค้นลักษณะของการประสานเสียงกระด้าง (Dissonant) หรือคอร์ดที่มีเสียงไม่กลมกลืน (Dissonant Chord) รวมถึงการใช้บันไดเสียงที่มีโน้ตครึ่งเสียง และการเปลี่ยนแปลงของบันไดเสียงต่างๆ (Key Modulation) ให้เป็นไปอย่างไม่คาดคิด เพื่อสนับสนุนการบรรยายออกถึงความรู้สึกได้อย่างชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถใช้รูปแบบการทำเสียงดัง-เบาได้อย่างหลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำให้ดังขึ้น (Crescendo), การทำให้เบาลง (Diminuendo), การทำรูปแบบเสียงดัง-เบาอย่างทันที (Subito) เป็นต้น จึงทำให้การบรรเลงบทประพันธ์นั้นสามารถทำได้หลากหลายและค่อนข้างอิสระ และยังคงสามารถสะท้อนถึงความรักของชุมชนที่มีต่อคลารา วิกผู้เป็นภรรยาของเขา ซึ่งบทเพลงนี้เป็นหนึ่งในบทเพลงที่เขาประพันธ์ขึ้นเพื่อแสดงออกถึงความรักที่มีต่อหญิงสาวอันเป็นที่รักในช่วงเวลาที่มีความสุขด้วยกัน

เริ่มต้นด้วยแนวเปียโนและแนวเครื่องสายบรรเลงทำนอง A ที่สามารถแบ่งได้ 2 ประโยคใหญ่ๆ กล่าวคือ ในประโยคแรกชุมชนกำหนดให้เริ่มบรรเลงทำนองหลักไปพร้อมกันทั้งวงจำนวน 8 ห้อง จากนั้นประโยคที่ 2 คือ 8 ห้องต่อมา แนวเปียโนทำหน้าที่บรรเลงทำนองหลักที่ถูกแปรมาจากทำนอง A และแนวเครื่องสายทำหน้าที่บรรเลงสนับสนุนแนวทำนองหลักที่เกิดขึ้นในแนวเปียโนเป็นบางช่วง และทำนองในประโยคแรกก็กลับมาอีกครั้ง แต่มีการย้ายบันไดเสียงให้ต่ำกว่า 8 ห้องแรกจำนวน 1 เสียงเต็ม (ตัวอย่างที่ 4) ในช่วง A และ B แนวเปียโนเริ่มบรรเลงทำนอง B ที่ชุมชนได้กำหนดคำสั่งว่า “Expressivo” ซึ่งหมายถึง การสำแดงทางอารมณ์ จึงทำให้ทำนอง B ให้ความรู้สึกที่เต็มไปด้วยการถ่ายทอดอารมณ์อย่างเต็มที่ เริ่มต้นจากช่วง A ที่แนวเปียโนได้เริ่มต้นทำนอง B นำมาก่อน จำนวน 8 ห้อง จากนั้นแนวเครื่องสายรับบรรเลงทำนอง B โดยแนวไวโอลินบรรเลงเป็นแนวหลัก และเป็นการรับส่งแนวทำนอง B ไปยังทุกแนวเสียง โดยเริ่มตั้งแต่แนวไวโอลิน วิโอลา และเชลโล่ ตามลำดับ (ตัวอย่างที่ 5)

ตัวอย่างที่ 4 Schumann: *Quintet for Piano and String in E flat Major, Op.44* - Allegro
brilliant ห้องที่ 1-21

The musical score is presented in three systems, each containing five staves for Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, and Piano. The key signature is E-flat major (three flats) and the time signature is 4/4. The first system (measures 1-8) begins with a first ending bracket. The second system (measures 9-14) includes dynamics such as *fp* (fortissimo piano) and *p* (piano), and a *cresc.* (crescendo) marking. The third system (measures 15-21) continues the musical development with various articulations and phrasing. The score is written in a standard musical notation style with clefs, notes, rests, and dynamic markings.

ตัวอย่างที่ 5 Schumann: *Quintet for Piano and String in E flat Major, Op.44* - Allegro
brilliant ห้องที่ 22-38

The musical score is presented in two systems. The first system covers measures 22 to 30, and the second system covers measures 31 to 38. The instruments are Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, and Piano. The key signature is E-flat major (three flats). The tempo is Allegro. The score includes various musical notations such as notes, rests, dynamics (p, p^{espress.}), and articulation marks. A section labeled 'A' begins at measure 22. The piano part has a prominent melodic line in the right hand and a rhythmic accompaniment in the left hand.

บทเพลง *Dance of the Fireflies* ประพันธ์โดย ศาสตราจารย์ ดร.วีรชาติ เปรมานนท์ สำหรับวงเครื่องผสม 3 เครื่อง คือ เปียโน โอโบ และเชลโล โดยได้รับแรงบันดาลใจจากการไปท่องเที่ยวต่างจังหวัด และได้เห็นหิ่งห้อยจำนวนมากอาศัยอยู่ด้วยกัน หิ่งห้อยถือเป็นแมลงตัวเล็กชนิดหนึ่งที่อาจดูไม่น่าจะมีค่ามาก แต่ก็สามารถสร้างสีสัน และมอบความสวยงามให้กับโลกใบนี้ได้ ศาสตราจารย์ ดร.วีรชาติ จึงนำประสบการณ์ความประทับใจในครั้งนั้นมาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงใหม่ที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีต่างชนิดกัน ที่จินตนาการถึงการเรืองแสงของหิ่งห้อยจำนวนมากที่

อาศัยอยู่ด้วยกัน ประกอบไปด้วยเทคนิคการบรรเลงในรูปแบบบทเพลงสมัยใหม่ที่สามารถแสดงออกถึงเอกลักษณ์ต่างๆ ของแต่ละเครื่องดนตรี เช่น การรูดเสียง (Glissando) การใช้บันไดเสียงเพนตาโทนิค (Pentatonic Scale) นอกเหนือจากบันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์ บันไดเสียงโครมาติก เสียงกระด้าง เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นเทคนิคดนตรีที่นิยมใช้ในศตวรรษที่ 20 มาผสมผสานออกมาเป็นรูปแบบเฉพาะตัวของศาสตราจารย์ ดร.วีระชาติ เปรมานนท์

เริ่มต้นจากห้องที่ 1-17 นำด้วยแนวเชลโลจำนวน 3 ห้อง ตามมาด้วยแนวโอโบ และเปียโนตามลำดับ โดยแต่ละแนวดนตรีจะบรรเลงแนวทำนองหลัก 1 ที่มีการผสมผสานระหว่างบันไดเสียงเมเจอร์ และบันไดเสียงเพนตาโทนิค (ตัวอย่างที่ 6)

ตัวอย่างที่ 6 Weerachat: *Dance of the Fireflies* ห้องที่ 7-12

ห้องที่ 133-157 ทุกเครื่องดนตรีนำเสนอทำนองหลัก 4 โดยเริ่มจากแนวโอโบ เชลโล และเปียโน ตามลำดับ ทั้งนี้ในขณะที่เครื่องอื่นๆ บรรเลงทำนองหลัก แนวเปียโนจะทำหน้าที่บรรเลงประกอบ โดยมือขวาบรรเลงเทคนิคโน้ตคู่ 8 ในลักษณะโน้ตตัวเข้บัต 3 ชั้น และมือซ้ายบรรเลงโน้ตบางส่วนจากทำนองหลัก 2 (ตัวอย่างที่ 7)

ตัวอย่างที่ 7 Weerachat: *Dance of the Fireflies* ห้องที่ 134-137

ห้องที่ 171-174 เป็นช่วงท้ายของบทเพลง ผู้ประพันธ์นำทำนองหลัก 2, 3 และ 4 มานำเสนอเป็นครั้งสุดท้ายก่อนจบบทเพลง โดยใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อพัฒนาทำนอง เช่น การเพิ่มคู่เสียงในการบรรเลง การนำเฉพาะบางส่วนจากทำนองหลักเดิมมาบรรเลงต่อกัน (ตัวอย่างที่ 8)

ตัวอย่างที่ 8 Weerachat: *Dance of the Fireflies* ห้องที่ 171-174

สรุปและผลการตอบรับ

คุณวินิพนธ์งานวิจัยดนตรีสร้างสรรค์: *ดุสยภาพลิลาเสียงแห่งวงชมเบอร์ร้องขอมเบลอร่วมสมัย* ได้รับผลตอบรับเป็นอย่างดีจากทั้ง 3 การแสดง มีผู้สนใจเข้าร่วมชมการแสดงคอนเสิร์ตมากมาย ประกอบไปด้วยอาจารย์ดนตรีผู้ทรงคุณวุฒิ นักเรียน นักเปียโน และนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ วิชาเอกดนตรีเอกเปียโน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักศึกษาดนตรีจากมหาวิทยาลัย University of Central Oklahoma ซึ่งได้รับคำชื่นชม และคำแนะนำจากผู้ชมรวมถึงคณะกรรมการทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย อีกทั้งสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งใจไว้ทุกประการ

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก "ทุนการศึกษาหลักสูตร 100 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย"

บรรณานุกรม

- ไชแสง สุขะวัฒนะ. *สังคีตนิยมว่าด้วย: ดนตรีตะวันตก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- คมสันต์ วงศ์วรรณ. *ดนตรีตะวันตก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. *สังคีตนิยม: ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- ทวี มุขระโกษา และสมชัย หงส์ทองคำ. *นักดนตรีเอกของโลก*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บำรุงสาสน์, 2529.
- ปานใจ จุฬาพันธุ์. *วรรณกรรมเพลงเปียโน 1*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- . *วรรณกรรมเพลงเปียโน 2*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ไพบุลย์ กิจสวัสดิ์. *คีตกวี: ปรชญาเมธีแห่งภาษาสากล*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วัชรอะอพเพท, 2535.
- ราชบัณฑิตยสถาน. *ศัพท์ดนตรีสากล*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์, 2545.
- ศศิ พงศ์สรายุทธ. *ดนตรีตะวันตก: ยุคบาโรกและยุคคลาสสิก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- Bach, Johann Sebastian. “*Complete Concerto for Two or More Harpsicord in Full Score*.” New York: Dover Publication, Inc., 1992.
- Beethoven, Ludwig van. “*Quintet in E^b major, Opus 16 for Piano, Oboe, Clarinet, Horn and Bassoon*.” New York: International Music Company, 1951.
- Mozart, Wolfgang Amadeus. “*Quintet in E^b major, K.452 for Piano, Oboe, Clarinet, Horn and Bassoon*.” New York: International Music Company, 1951.
- Schumann, Robert. “*Piano Quintet in E^b major For Piano, Two Violins, Viola and Violoncello*.” New York: G. Schirmer, Inc., 1942.